

Miljøministerens besvarelse af samrådsspørgsmål CC stillet af Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg

Spørgsmål CC

”Vil ministeren redegøre for sin holdning til ålegræs som indikator for vandmiljøets tilstand i forbindelse med vand- og naturplanerne, herunder:

- Om ministeren deler fødevarerministerens melding om at han ønsker at kassere ålegræs som indikator?
- Om ministeren vil være parat til at forsvare en beslutning om at kassere ålegræs som indikator overfor EU?
- Om ministeren vil tilbagekalde den igangværende høring af vand- og naturplanerne?
- Om ministeren har en plan b i forhold til Danmarks EU-forpligtelser?”

Svar

Jeg vil gerne besvare spørgsmålene under et og lad mig begynde med at sige, at regeringen ikke har til hensigt at kassere ålegræs som indikator i den danske vandplanlægning.

Når det er sagt, vil jeg gerne redegøre for baggrunden for valg af ålegræs som indikator til vurdering af miljøtilstanden i de danske kystvande. Allererst skal I vide, at der er to sider af debatten om ålegræs. Én er ålegræs som *indikator* for miljøtilstanden. En anden er ålegræs som *værktøj* til at beregne

sammenhængen mellem kvælstofmængde og ålegræsdybde. Og det er sidstnævnte, der især har været kritik af. Det kommer jeg tilbage til.

Baggrund for valg af ålegræs

Som I formentlig ved, er vandrammedirektivets miljømål, at der skal opnås god økologisk tilstand i vandløb, søer og kystvande. Vurderingen af, om god økologisk tilstand er opfyldt, skal først og fremmest baseres på, om miljømål for forskellige biologiske indikatorer er opfyldt.

Ålegræs spiller en vigtig rolle for vandmiljøet, idet ålegræsenge er opvækst- og levested for mange fisk og bunddyr. Ålegræs er for de danske fjorde, hvad træer er for de danske skove.

Derudover virker ålegræsengene som et filter, der tilbageholder næringsstoffer, der ellers ville kunne bidrage til algevækst, der blandt andet ville kunne medføre iltsvind i nogle kystvande.

Vi har rigtig gode observationer af udbredelsen af ålegræs i danske farvande. Dels fyldige observationer fra begyndelsen af 1900-tallet, der viser, hvor stor en naturlig udbredelse ålegræs kan have. Dels observationer af udviklingen i ålegræssets udbredelse i mange kystvande siden begyndelsen af 1980'erne,

hvor de har indgået som et element i overvågningen og vurderingen af miljøtilstanden i mange kystvande.

Danmarks Miljøundersøgelser har rådgivet Miljøministeriet og har anbefalet ålegræs som den indikator, der bør bruges ved fastsættelse af vandrammedirektivets miljømål for kystvandene. Danmarks Miljøundersøgelser finder fortsat, senest udmeldt i december 2010, at ålegræs er den bedste indikator til at måle miljøkvalitet i havet, og at der for nærværende ikke er andre alternativer.

Vi kan ikke vælge ålegræs fra, når vi skal vurdere om tilstanden i vores kystvande kan opfylde vandrammedirektivets miljømål.

Miljøministeriet har den klare opfattelse, at vi har haft et solidt grundlag for at anvende ålegræs som indikator i forbindelse med fastlæggelse af vandrammedirektivets miljømål om god økologisk tilstand.

For de andre biologiske indikatorer under vandrammedirektivet har der hidtil ikke været samme teknisk faglige grundlag til, at de har kunnet udvikles og anvendes i kystvandene.

Naturstyrelsen er dog nu med bistand fra Danmarks

Miljøundersøgelser ved at udvikle disse indikatorer, så de sammen med ålegræsindikatoren skal kunne anvendes i forbindelse med forarbejder til den næste vandplan i 2015.

EU's interkalibrering

Miljømålet for ålegræssets dybdeudbredelse har indgået i EU's interkalibrering af grænseværdier for god økologisk tilstand. Det vil sige en proces, hvor man sikrer sig, at medlemslandenes indikatorer og grænseværdier resulterer i ensartede miljømål og vurderinger i de forskellige medlemslande. Den danske deltagelse og bidrag til interkalibreringen vedrørende ålegræs hviler på regeringsbeslutninger. Resultatet af interkalibreringen foreligger i en EU-Kommissionsbeslutning fra 2008.

Danmark har interkalibreret ålegræsindikatoren sammen med Tyskland for den vestlige Østersø. Ålegræs indgår desuden i andre landes indikatorer, men på en anden måde fordi de har andre typer af kystvande, som ikke er sammenlignelige med den vestlige Østersø.

Ålegræsværktøj

Ålegræsværktøjet, der bygger på sammenhængen mellem ålegræssets udbredelse og kvælstofbelastningen, er etableret

som et led i interkalibreringen. Der er tale om dokumenterede sammenhænge, og ålegræsværktøjet har derfor kunnet bruges til at etablere et grundlag for at fastlægge hvilken indsats, der i forhold til kvælstofudledningen skal til, for at opfylde miljømålet i konkrete fjorde.

Der har hidtil ikke været tilstrækkeligt fagligt grundlag til at kunne opstille tilsvarende beregningsmetoder for andre indikatorer, der kan bruges i alle fjorde. For nogle få fjorde har der dog kunnet anvendes nogle andre metoder til beregning af indsatsen, og når de bruges side om side med ålegræsværktøjet bliver resultatet nogenlunde det samme.

Kritik af ålegræsværktøjet

Jeg er bekendt med, at DHI har lavet en rapport for Landbrug & Fødevarer, som rejser kritik af ålegræsværktøjet.

Dertil kan jeg oplyse, at der i Miljøministeriets anvendelse af ålegræsværktøjet i udkast til vandplanerne er taget højde for mange af de punkter, der fremføres i kritikken, blandt andet usikkerhed ved værktøjet.

Der vil altid være usikkerheder forbundet med beregninger på sammenhænge, som den ålegræsværktøjet beskriver. Ved fastlæggelse af vandplanernes indsats er der derfor taget højde for disse usikkerheder, idet usikkerheden er trukket fra.

Men jeg er naturligvis lyttende overfor den fremførte kritik og vi kan altid blive klogere. Derfor er Naturstyrelsen i løbende dialog med de eksperter, som har fremsat kritik af ålegræsværktøjet. Vi har nedsat en arbejdsgruppe, som ser nærmere på anvendelsen af ålegræsindikatoren og ålegræsværktøjet. Arbejdsgruppen inddrager bidrag fra videnskabelige eksperter, og når arbejdsgruppen har rapporteret, må vi naturligvis se, om der skulle være fremkommet helt ny faglig viden, som der skal tages højde for.

I forhold til den fremadrettede brug af ålegræsværktøjet er vi enige om, at der er nogle udfordringer, der skal løses. Der er en bekymring om, at det vil tage for lang tid, før ålegræsset genetablerer sig og vokser, efter kvælstofreduktionen er gennemført. Og der er en bekymring for, at der ikke bliver taget hensyn til, at andre forhold end kvælstof spiller ind på ålegræssets udbredelse. Det er vi klar over, og begge dele vil

der blive taget højde for, når vi skal fastlægge indsatsbehovet i næste generation af vandplaner.

Vi vil blandt andet arbejde med at udvikle supplerende beregningsmetoder for andre biologiske indikatorer, for eksempel chlorofyl.

I den forbindelse skal man være opmærksom på, at der for andre beregningsmetoder også vil være tale om mangler og usikkerheder af samme karakter som for ålegræsværktøjet. Det er nemlig generelt tilfældet, når komplekse naturforhold skal vurderes.

Sammenfatning

Som svar på Mette Gjerskovs første spørgsmål siger jeg, at regeringen ikke har til hensigt at kassere ålegræs som indikator overfor EU. Jeg har heller ikke til hensigt at tilbagekalde den igangværende høring af vand- og naturplanerne, og som følge deraf har jeg ikke en plan b i forhold til Danmarks EU-forpligtelser.

Til andre, der har rejst kritik af ålegræsværktøjet, vil jeg benytte lejligheden til at sige, at der er taget højde for væsentlige kritikpunkter og for usikkerhed ved at anvende værktøjet.

At et beregningsværktøj som ålegræsværktøjet ikke er 100 pct. præcist, er ikke det samme som, at et værktøj skal kasseres. Det ville være det samme som at holde op med at bruge vejrudsigterne, fordi disse ikke rammer 100 pct. korrekt.